

چه سازمان‌هایی انتخابات ریاست جمهوری آذربایجان را نظارت خواهند کرد؟

عدم حضور مجمع پارلمانی شورای اروپا در میان سازمان‌های دعوت شده برای نظارت بر انتخابات جمهوری آذربایجان باعث تنش بین آنها شده و نمایندگان مجمع پارلمانی شورای اروپا عدم دعوت این سازمان را نقض آشکار کلیه قوانین همکاری ارزیابی کردند.

به گزارش آران نیوز به نقل از خبرگزاری تسنیم، باکو برای نظارت بر انتخابات فوق العاده ریاست جمهوری آذربایجان که در 7 فوریه (18 بهمن) در این کشور برگزار می‌شود، از هفت سازمان بین المللی و منطقه ای دعوت به عمل آورد، اما عدم حضور مجمع پارلمانی شورای اروپا در میان این سازمان‌ها باعث تنش بین این سازمان و جمهوری آذربایجان شد.

برخی از نمایندگان مجمع پارلمانی شورای اروپا عدم دعوت این سازمان برای نظارت بر انتخابات توسط دولت آذربایجان را نقض آشکار کلیه قوانین همکاری ارزیابی کردند.

جمهوری آذربایجان از یک سازمان اروپایی دیگر - سازمان امنیت و همکاری اروپا - برای نظارت بر انتخابات دعوت کرده و هیئت انتخاباتی دفتر نهادهای دموکراتیک و حقوق بشر این سازمان هم اکنون در باکو است.

با این حال، به استثنای سازمان امنیت و همکاری اروپا، کارشناسان انتخابات، کارایی برخی از سازمان‌های دعوت شده را زیر سؤال برده‌اند، زیرا آن‌ها روش‌شناسی حرفه‌ای نظارت بر انتخابات را ندارند.

در این گزارش به سؤالات ایجاد شده در مورد انتخابات جمهوری آذربایجان و نحوه دعوت از سازمان‌های دیگر برای نظارت بر این انتخابات پاسخ داده خواهد شد.

1. کدام سازمان‌ها بر انتخابات ریاست جمهوری آذربایجان نظارت خواهند کرد؟

هفت سازمان بین المللی و منطقه ای انتخابات زودهنگام ریاست جمهوری آذربایجان را نظارت خواهند کرد. آن‌ها به شرح زیر است:

دفتر نهادهای دموکراتیک و حقوق بشر سازمان امنیت و همکاری در اروپا
 اتحادیه کشورهای مستقل مشترک المنافع
 سازمان همکاری اسلامی
 سازمان همکاری شانگهای
 سازمان دموکراسی و توسعه اقتصادی
 سازمان جوانان جنبش غیرمتعهدها
 سازمان کشورهای ترک

در میان این سازمان‌ها، هیئت ناظر دفتر نهادهای دموکراتیک و حقوق بشر سازمان امنیت و همکاری در اروپا و کشورهای مستقل مشترک المنافع اعلام کرده‌اند که نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری آذربایجان را آغاز کرده‌اند.

سازمان دموکراسی و توسعه اقتصادی گفته است که گروه ناظر این سازمان در 6 فوریه وارد آذربایجان می‌شود و روند نظارت را در روز انتخابات آغاز می‌کند. با این وجود، تاکنون پاسخی از سوی سازمان‌های دیگر داده نشده است.

بین سازمان‌های دعوت شده از نظر تجربه نظارت بر انتخابات تفاوت‌های شدیدی وجود دارد.

در میان سازمان‌های بین المللی دعوت شده برای نظارت بر انتخابات، سازمانی وجود دارد که برای اولین بار این مأموریت را انجام خواهد داد (سازمان جوانان جنبش غیرمتعهدها).

بریتانیا که در اتحادیه اروپا نماینده ای ندارد، نیز گفته است که یک هیئت نظارتی به جمهوری آذربایجان می‌فرستند، اما گروه ناظر بریتانیا به طور جداگانه نمی‌آیند، بلکه به عنوان بخشی از دفتر نهادهای دموکراتیک و حقوق بشر سازمان امنیت و همکاری در اروپا، به این روند خواهند پیوست.

این احتمال وجود دارد که آمریکا نیز ناظر بفرستد، اما هنوز اطلاعات رسمی در این مورد وجود

ندارد.

سازمان‌ها انتخابات را در چارچوب اصول نظارت بین‌المللی انتخابات یا منشور نظارت بر انتخابات سازمانی که نمایندگی می‌کنند، مشاهده می‌کنند.

به عنوان یک قاعده، سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای بر اساس دعوت از کشور محل برگزاری انتخابات و نه از طریق درخواست شخصی، در روند نظارت شرکت می‌کنند.

2. چرا نظارت سازمان‌های دعوت‌شده، زیر سؤال واقع شده است؟

انار مدلی، رئیس مرکز نظارت بر انتخابات و آموزش دموکراسی معتقد است که بسیاری از سازمان‌های دعوت‌شده به جمهوری آذربایجان روش نظارت حرفه‌ای در انتخابات ندارند و از استانداردهای بین‌المللی برای نظارت بر انتخابات پیروی نمی‌کنند. بنابراین در دنیا چنین گروه‌های نظارتی جدی گرفته نمی‌شود.

به جز سازمان امنیت و همکاری اروپا، منشور مأموریت نظارتی این سازمان تنها در وب‌سایت کشورهای مستقل مشترک‌المنافع در میان سازمان‌های دعوت‌شده به جمهوری آذربایجان موجود است.

با این حال، انار مدلی معتقد است، اگرچه اساسنامه کشورهای مستقل مشترک‌المنافع در مورد نظارت بر انتخابات و کنوانسیون فرآیند دموکراتیک انتخابات وجود دارد، اما نظر این نهاد در گزارش‌های بین‌المللی انتخابات ذکر نشده است، زیرا روند انتخاب افراد درگیر در مشاهده به شیوه‌ای «غیرشفاف» صورت می‌گیرد.

اما جیبی قلی‌اف، نماینده پارلمان آذربایجان از حزب آذربایجان نوین، این ادعاها را پوچ دانست. به گفته وی، افرادی که از سازمان‌های دیگر از جمله کشورهای مستقل مشترک‌المنافع برای نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری به آذربایجان آمده‌اند، تجربه زیادی در این زمینه دارند.

اکثر ناظرانی که توسط این سازمان‌ها فرستاده می‌شوند، نمایندگان هستند که در مجالس سایر کشورها نمایندگی می‌کنند یا اعضای سازمان‌های غیردولتی یا نفوذی هستند که در آن کشورها فعالیت می‌کنند. این‌ها افراد جدی هستند و از بین سایر افراد تأثیرگذار به عنوان ناظر انتخاب می‌شوند. بنابراین اتهامات عدم شفافیت تصمیمات در اینجا را پوچ می‌دانم. آن‌ها مردم بیکار نیستند که بیایند اینجا دستکاری کنند.

بر اساس قوانین کشورهای مستقل مشترک‌المنافع در مورد مأموریت ناظر انتخابات، این سازمان از کشورهای عضو سازمان درخواست می‌کند و از آن‌ها می‌خواهد که ناظران خود را برای نظارت بر انتخابات بفرستند. این افراد به عنوان ناظر به کشورهای انتخابی که انتخابات در آنجا برگزار می‌شود بدون هیچ‌گونه ارزیابی یا انتخاب فرستاده می‌شوند.

انار مدلی می‌گوید که این امر خلاف اصول نظارت بین‌المللی انتخابات است و می‌گوید که روند جذب ناظران انتخاباتی باید بر اساس اطلاعیه‌ها انجام شود.

به گفته وی، ناظران 6 سازمان دعوت‌شده به آذربایجان از جمله کشورهای مستقل مشترک‌المنافع با اعلام انتخاب نمی‌شوند، با تصمیم دولت محلی منصوب می‌شوند و به کشور محل برگزاری انتخابات اعزام می‌شوند. اما سازمان امنیت و همکاری اروپا برای نظارت بر انتخابات اعلام می‌کند یا پارلمان اروپا در درون خود اعلام می‌کند که ما برای نظارت بر انتخابات به آذربایجان می‌رویم، هرکس علاقه مند است باید اقدام کند.

در این زمان جناح‌ها می‌نشینند و بحث می‌کنند. هر جناحی هم یک سهمیه دارد. هر کدام دو یا سه ناظر می‌فرستند. آن ناظران خودشان جمع می‌شوند و رهبر مأموریت را انتخاب می‌کنند.

اتحادیه کشورهای مستقل مشترک‌المنافع اعلام کرده که نظارت بر انتخابات زودهنگام ریاست جمهوری آذربایجان را از 17 ژانویه آغاز کرده و این مأموریت نظارتی را سرگئی لبدف دبیرکل این اتحادیه اداره می‌کند.

اتحادیه کشورهای مستقل مشترک‌المنافع از سال 2001 مأموریت نظارت بر انتخابات کشورهای عضو را آغاز کرده و برای اولین بار در انتخابات ریاست جمهوری سال 2003 این مأموریت را در جمهوری آذربایجان انجام داد.

نکته دیگری که انار ممدلی کارشناس انتخابات به آن توجه کرد، انتخاب دو سازمان دعوت شده به آذربایجان برای نظارت بر انتخابات زودهنگام ریاست جمهوری یعنی سازمان دموکراسی و توسعه اقتصادی و سازمان جوانان جنبش عدم تعهد است.

سازمان دموکراسی و توسعه اقتصادی گفته که این سازمان یک مأموریت دیده بانی متشکل از 6 نفر را اعزام خواهد کرد و ریاست آن ها را دبیر کل سازمان، دیپلمات آذربایجانی آلتای افندیف، بر عهده خواهد داشت.

آلتای افندیف از سال 2016 در این سمت بوده و پیش از آن در سمت های مختلفی در وزارت امور خارجه کار کرده و سفیر در چندین کشور بوده است.

سازمان جوانان جنبش غیرمتعهدها دو سال پس از اجلاس سران این سازمان که در سال 2019 در باکو برگزار شد، تأسیس شد و در سال 2022 به ثبت رسید. علاوه بر رئیس سازمانی که دفتر مرکزی آن در باکو قرار دارد، از مجموع 19 نفری که در دبیرخانه آن حضور دارند، 18 نفر آذربایجانی هستند.

در تارنمای سازمان تازه تأسیس هیچ گونه اطلاعاتی در مورد تجربه و روش نظارت بر انتخابات درج نشده و این سازمان برای اولین بار به عنوان یک سازمان بین المللی برای نظارت بر انتخابات آذربایجان دعوت شده است.

انار ممدلی کارشناس انتخابات گفت: دعوت دولت آذربایجان از چنین سازمان های نالایقی ناشی از منافع سیاسی است. دولت ها از چنین سازمان هایی برای صحبت در مورد انتخابات در رسانه های داخلی استفاده می کنند و سعی می کنند این نظر را ایجاد کنند که انتخابات مطابق با استانداردهای بین المللی برگزار شده است.

جبی قلی اف، نماینده پارلمان آذربایجان گفت: این ادعاها صحت ندارد. در مناطقی در چارچوب تبلیغات انتخاباتی، نمایندگان سازمان های بین المللی که دولت آذربایجان برای نظارت بر انتخابات به کشور دعوت کرده بود، همراه آن ها بودند و هر یک از آن سازمان ها رسالت خود را کاملاً جدی می گیرند.

3. کدام سازمان ها دعوت نشدند؟

برخلاف انتخابات گذشته، این بار باکو برای پارلمان اروپا و مجمع پارلمانی شورای اروپا دعوتنامه ای برای نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری زودهنگام در این کشور ارسال نکرد.

به گفته انار ممدلی کارشناس انتخابات، علاوه بر سازمان های اروپایی مذکور، 20 سال است که از سازمان های آمریکایی برای نظارت بر انتخابات آذربایجان دعوت نشده است.

پارلمان اروپا در بیانیه ای که در 15 ژانویه صادر شد، اعلام کرد که این نهاد بر انتخابات آذربایجان نظارت نمی کند و در مورد روند انتخابات و نتایج آن اظهار نظر نخواهد کرد.

برخی از نمایندگان مجمع پارلمانی اروپا، عدم دعوت این سازمان به نظارت بر انتخابات توسط دولت آذربایجان را «نقض آشکار کلیه قوانین همکاری» ارزیابی کرده و این اقدام را «غیرقابل بخشش» خواندند.

جمهوری آذربایجان از سال 2001 به عضویت کامل شورای اروپا درآمد، اما به دلیل وضعیت حقوق بشر در این کشور و دعوت نشدن به انتخابات، فعالیت نمایندگان آذربایجان در این شورا به مدت یک سال متوقف شد.

به گفته انار ممدلی، دلیل اصلی عدم فراخوان سازمان هایی مانند شورای اروپا این است که سازمان های دارای اصول انتخاباتی به نفع کشورهایمانند جمهوری آذربایجان نیستند. چون می آیند و موضع اصولی ارائه می کنند و معیارهای خود را ارزیابی می کنند تا ببینند این انتخابات با استانداردهای بین المللی مطابقت دارد یا خیر. لذا آذربایجان به جای چنین تشکل هایی از سازمان های بی تجربه و نزدیک به دولت دعوت می کند که بیایند و نظر مشترک ایجاد کنند و مطابق با منافع دولت آذربایجان نظر دهند.

جبی قلی اف، عضو کمیته سیاست حقوقی و دولت سازی مجلس ملی آذربایجان، با این اتهامات موافق نیست و می گوید: در حال حاضر آذربایجان قوی ترین دوره تاریخ کشورداری را تجربه می

کند، بنابراین دولت فعلی نیازی به دستکاری ندارد. ما قره باغ را از اشغال آزاد کرده ایم، تمامیت ارضی خود را تضمین کرده ایم و امروز دولت فعلی نیازی به این نوع دستکاری یا رقابت به روش های دیگر در مبارزه سیاسی ندارد. افرادی که می خواهند دموکراسی انتخابات را بررسی کنند، می توانند در رقابت شرکت کنند، نامزد شوند و روش های مبارزه خود را انتخاب کنند. اما اگر اینطور نیست، انجام یک کارزار بدنامی علیه دموکراسی و شفافیت انتخابات اشتباه و غیرقابل قبول است.

فرانک شوابه رئیس هیأت آلمانی در مجمع پارلمانی اروپا که روند عدم تأیید صلاحیت نمایندگان آذربایجان را آغاز کرده، در گفت و گو با خبرنگاران گفت: دعوت از ده ها سازمان ناظر جعلی کافی نیست. این در حالی است که دو هیئت ناظر انتخابات وجود دارد و آن ها سازمان هایی که جمهوری آذربایجان عضو آن است، یعنی شورای اروپا و سازمان امنیت و همکاری اروپا.

او همچنین از پذیرش دعوت دولت آذربایجان از طرف سازمان امنیت و همکاری اروپا انتقاد کرد. صمد سیداف، رئیس هیئت نمایندگی پارلمان آذربایجان در پارلمان اروپا در مصاحبه با خبرنگاران گفت که این اتهامات را مغرضانه می داند.

انار ممدلی معتقد است دعوت از سازمان هایی که روش شناسی نظارتی ندارند نشان می دهد که دولت آذربایجان در تلاش برای افزایش کمیت است و می خواهد این پیام را به جامعه بدهد که ناظران بین المللی زیاد هستند.

4. اصل نظارت بین المللی انتخابات چیست؟

سازمان ملل متحد در سال 2005 اعلامیه اصول و ضوابط رفتاری برای نظارت بین المللی انتخابات را تصویب کرد و تا به امروز 55 سازمان بین المللی و منطقه ای این سند را امضا کرده اند.

این اعلامیه جمع آوری و تجزیه و تحلیل بی طرفانه اطلاعات در روند انتخابات و همچنین جلوگیری از تخلفات و تقلب بدون دخالت و مانع در انتخابات را پیش بینی می کند و به دولت ها برای بهبود روند انتخابات توصیه می کند.

تنها یکی از سازمان های بین المللی که برای نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری آذربایجان در 7 فوریه برگزار می شود به این کشور دعوت شده؛ یعنی دفتر نهادهای دموکراتیک و حقوق بشر سازمان امنیت و همکاری اروپا این اعلامیه را امضا کرده است.

نامزدها

کمیسیون مرکزی انتخابات جمهوری آذربایجان از مجموع 17 نامزد در انتخابات زودهنگام ریاست جمهوری، 7 نامزد ثبت نام کرد. این بدان معناست که در روز انتخابات بیش از 6 میلیون و 300 هزار رأی دهنده از بین این 7 نامزد انتخاب خواهند کرد.

آن ها عبارتند از:

1. الهام علی اف نامزد حزب آذربایجان نوین
2. زاهد عروج، نامزد مستقل
3. رازی نوراللهیف نامزد حزب جبهه ملی
4. فاضل مصطفی، نامزد حزب تشکیلات بزرگ
5. الشاد موسایف، نامزد حزب آذربایجان بزرگ
6. قدرت حسنقلی اف، نامزد حزب جبهه خلق آذربایجان واحد
7. فؤاد علی اف، نامزد مستقل